KATOLIŠKA CERKEV - VARNO OKOLJE ZA VSE

Zaveza pastoralnih sodelavcev Katoliške Cerkve v Sloveniji

V Katoliški Cerkvi smo zavezani varovanju vseh oseb, še posebej mladoletnih in ranljivih odraslih. Ta zaveza izhaja iz svetopisemskega sporočila, da smo ustvarjeni po Božji podobi, ter iz nauka Katoliške Cerkve o dragocenosti, dostojanstvu in edinstvenosti vsakega človeškega življenja. Verjamemo, da ima vsaka oseba pravico do najvišje ravni zaščite, ljubezni, podpore in spoštovanja. Vsakdo, ki na tak ali drugačen način sodeluje v življenju Cerkve, ima svojo vlogo pri spodbujanju in zagotavljanju varnega okolja. Še posebej so k temu zavezani voditelji skupnosti. S tem namenom zaveza pastoralnih sodelavcev služi kot pripomoček pri opravljanju dejavnosti v naši krajevni Cerkvi in pri krepitvi Cerkve kot varnega okolja za vse.
»Mladoletniki« so osebe, mlajše od 18 let, s pojmom »ranljivi odrasli« pa označujemo polnoletne osebe, ki so zaradi bolezni, fizične ali psihične šibkosti, duhovne ali socialne stiske oziroma odvzete osebne svobode začasno ali trajno v stanju, ki omejuje njihovo zmožnost razumeti oziroma hoteti ali se upreti napadu.[1] Ranljivi odrasli so torej posamezniki, ki iz omenjenih razlogov niso sposobni zaščititi svojih interesov in pravic ter potrebujejo posebno skrb in zaščito. V tem besedilu se za obe skupini – mladoletnike in ranljive odrasle – uporablja izraz »ranljiva oseba«.
»Pastoralni sodelavci« v Katoliški Cerkvi v Sloveniji so duhovniki, diakoni, redovniki, redovnice, katehistinje, katehisti, zborovodje, organisti, duhovni in pastoralni asistenti, duhovni spremljevalci, zakristani, animatorji, voditelji skupin in vsi drugi, ki se pri svojem delovanju znotraj cerkvenih struktur srečujejo z ranljivimi osebami.[2]

Zaveza pastoralnih sodelavcev za ustvarjanje varnega okolja v cerkvenih ustanovah

Kot pastoralni sodelavec se zavezujem k naslednjemu:

1. Vse osebe bom v duhu nauka Katoliške Cerkve obravnaval enako in pri tem spoštoval njihovo osebno dostojanstvo ne glede na starost, spol, jezik, narodnost, telesne sposobnosti, prepričanje ali družbeni položaj.

2. Seznanjal se bom z državnimi in cerkvenimi predpisi, ki urejajo varnost ranljivih oseb, ter ravnal v skladu z njimi.

3. Nemudoma bom pristojnim cerkvenim in civilnim oblastem prijavil utemeljen sum, informacijo ali obtožbo zlorabe ranljive osebe.

[1] Prim. *Norms regarding delicts reserved to the Congregation for the Doctrine of Faith*, čl. 6 (11. 10. 2021).
[2] V tem dokumentu uporabljeni izrazi, ki se nanašajo na osebe in so zapisani v moški slovnični obliki, so uporabljeni kot nevtralni za ženski in moški spol.

4. Pri pastoralnem delu si bom zastavljal naslednja vprašanja:
Ali z določeno ranljivo osebo ravnam drugače kot z drugimi v enakih okoliščinah?
So moja obleka, ravnanja in pogovori z določeno ranljivo osebo drugačni od mojega običajnega vedenja?
Bi enako ravnal ali govoril tudi v navzočnosti katerekoli odrasle osebe?
Bi se mi zdelo tako vedenje primerno, če bi ga opazil pri drugem odraslem?
Je v mojem ravnanju kaj takega, kar bi lahko negativno vplivalo na druge oziroma jih ogrozilo ali poškodovalo?

5. Da bi preprečil kakršnokoli zlorabo ali neprimerno ravnanje, se zavezujem naslednjim načelom in ukrepom.
Nikoli ne bom:
- s svojim ravnanjem škodoval ranljivi osebi ali jo ogrožal, prav tako ne bom opustil dolžne skrbi za ustvarjanje varnega okolja in dolžnosti prijave suma zlorabe;
- dopuščal ali sodeloval pri dejavnostih, ki bi lahko ogrozile ranljivo osebo in so nezakonite, izkoriščevalske, nevarne ali zlorabljajoče; preprečeval bom táko ravnanje s strani vrstnikov ranljivih oseb;
- uporabljal računalnikov, prenosnih telefonov, drugih digitalnih naprav, posnetkov ali digitalnih podob z namenom izkoriščanja ali izsiljevanja ranljivih oseb;
- dostopal do otroške pornografije prek kateregakoli medija;
- uporabil besed ali dejanj, ki bi pomenila nadlegovanje, zlorabo ali spolno izzivanje oziroma bi imela namen sramotiti, ponižati ali prizadeti ranljivo osebo;
- udaril ali kako drugače fizično napadel ranljivo osebo;
- odrekel pomoči ali dajal daril ranljivi osebi ali drugi osebi z namenom, da bi jo izkoristil za svojo spolno potešitev;
- iskal priložnosti za druženje z ranljivo osebo zunaj okvirov svoje službe;
- opravljal osebne nege ranljivih oseb, če to ni nujno potrebno, v nobenem primeru pa ne brez vednosti njihovih skrbnikov;
- brez pastoralnega razloga in vednosti drugih obiskoval ranljive osebe na domu, kadar je tam sama, ali je vabil v svoje stanovanje, še manj pa si z njo delil spalnico ali ležišče;
- na taborih, izletih in drugih dogodkih namenjal pretirane pozornosti in časa zgolj posameznim ranljivim osebam;
- zapeljeval ali se pustil zapeljati v kakršnokoli obliko spolnih dejanj z ranljivo osebo;
- imel spolnih odnosov ali sodeloval pri kakršnikoli obliki spolnih dejanj z osebo, mlajšo od 18 let, ali z odraslo ranljivo osebo, vključno s plačevanjem za takšne spolne usluge.

Varoval se bom tudi vseh drugih dejanj, ki bi lahko na kakršenkoli način vodila v zlorabo.

Molitev

Prosimo te, Gospod, da okrepiš in vodiš vse, ki so na odgovornih položajih. Naj vedno sprejemajo modre odločitve, ki bodo varovale nemočne in ranljive. Prosimo te, da vodiš vse, ki si prizadevajo za zaščito otrok. Naj nikoli ne izgubijo izpred oči njihovih potreb. Bog, daj, da bodo naše cerkvene skupnosti varen kraj za vse Božje otroke. Amen.

Jaz, spodaj podpisani/a _____,
sem seznanjen/a z *Etičnim kodeksom in standardi ravnanja za ustvarjanje varnega okolja v Katoliški Cerkvi v Sloveniji* ter se zavezujem, da bom:

- dosledno upošteval/a etične in moralne standarde, ki temeljijo na evangeljskih vrednotah in nauku Katoliške Cerkve,
- spoštoval/a dostojanstvo, meje in varnost vseh oseb, zlasti otrok in ranljivih odraslih,
- deloval/a po načelih poštenosti, transparentnosti in odgovornosti,
- upošteval/a smernice in protokole za prijavo suma zlorabe,
- redno sodeloval/a pri usposabljanjih s področja varnega okolja.

S podpisom te izjave prevzemam osebno odgovornost za ustvarjanje varnega okolja v okviru svojega pastoralnega dela.

Kraj in datum: _____
Podpis: _____

Funkcija / vloga: _____

Potrdil (župnik / predstojnik): _____
Hrani: (župnijski urad) _____

* ***Podpisana izjava se hrani v skladu z določili o varstvu osebnih podatkov in arhiviranja. Izvirnik je shranjen v pristojnem župnijskem uradu, kopija pa po potrebi pri podpisniku.***

PRILOGA K ZAVEZI

SISTEM ZBIRANJA IN HRAMBE ZAVEZE PASTORALNIH SODELAVCEV KATOLIŠKE CERKVE V SLOVENIJI

1. Namen

Zbiranje in hramba **Zaveze pastoralnih sodelavcev Katoliške Cerkve v Sloveniji** k spoštovanju **Etičnega kodeksa in standardov ravnanja za ustvarjanje varnega okolja v Katoliški Cerkvi v Sloveniji** sta obvezni del preventivnega sistema Cerkve v Sloveniji.
Cilj je:

- potrditi **osebno zavezanost vsakogar**, ki deluje v imenu Cerkve, da bo spoštoval dostojanstvo, meje in varnost otrok ter ranljivih oseb;
- zagotoviti **transparentnost, sledljivost in odgovornost** vseh, ki delujejo v pastoralnem, pedagoškem, karitativnem ali prostovoljskem okviru;
- ustvariti **enoten nacionalni standard** po zgledu drugih škofovskih konferenc v Evropi.
- Zavedati se je treba, da ima zaveza vlogo oblikovanja osebne odgovornosti in pomoč pastoralnim delavcem, nima pa pravne veljave.

2. Kdo mora podpisati zavezo

Zavezo podpiše **vsaka polnoletna oseba**, ki deluje v imenu Cerkve in ima **stik z mladoletnimi ali ranljivimi osebami**, zlasti:

- duhovniki, redovniki in redovnice; - privatno, ob umestitvi
- diakoni in bogoslovci;
- katehisti in katehistinje;
- pastoralni in karitativni sodelavci;
- voditelji mladinskih, pevskih, ministrantskih in zakonskih skupin;
- župnijski prostovoljci (npr. pri oratorijih, taborih in romanjih);
- zaposleni v župnijah, škofijah, katoliških organizacijah, gibanjih in redovnih skupnostih, ki imajo stik z mladoletnimi in ranljivimi osebami.

3. Postopek zbiranja podpisov

a) Na župnijski ravni

- Za zbiranje podpisov skrbi **župnik**.
- Pred podpisom mora biti oseba:
    - seznanjena z etičnim kodeksom (pisno ali na izobraževanju),
    - obveščena o **protokolu prijave suma zlorabe**.
- Župnik zagotovi, da je zaveza podpisana **osebno**, z datumom in funkcijo.
- Župnik v arhivu hrani podpisane zaveze.
- Župnik v vizitacijskem poročilu vsako leto zapiše število in stanje podpisanih zavez.

b) Na škofijski ravni

- V vsaki dekaniji naj bo eden od duhovnikov animator, ki bo povezoval aktivnosti na župnijah v dekaniji s Skupino preventivnih dejavnosti v prid mladoletnih in ranljivih oseb.

- Župnik posreduje informacijo o podpisanih zavezah **generalnemu vikarju (vizitacijskem poročilu)**.
- Ob vsaki spremembi službe, premestitvi ali prenehanju sodelovanja se zaveza **posodobi ali arhivira**.

c) V redovnih skupnostih

- Redovni predstojnik zbira in hrani zaveze svojih članov ter sodelavcev, ki delajo v pastoralnem okolju.

4. Hramba in varovanje podatkov

a) Kraj hrambe

- Izvirnik izjave o zavezanosti se hrani:
  - v župnijskem arhivu,
  - ali v **personalni mapi v redovni hiši** (če gre za redovno osebo).

b) Način hrambe

- **Papirna oblika:** fizično hranjena najmanj **10 let po prenehanju sodelovanja**.
- **Digitalna oblika:** skenirana in shranjena v varovani elektronski bazi župnijskega urada, z dostopom samo pooblaščenih oseb.

c) Varstvo osebnih podatkov

- Zaveza se obravnava skladno z **GDPR** in **Navodili SŠK o varstvu osebnih podatkov**.
- Podatki se ne posredujejo tretjim osebam, razen ob uradni zahtevi cerkvenih ali civilnih oblasti.

5. Obveznost preverjanja in posodabljanja

- Seznanitev in izobraževanje se posodablja **vsakih pet let**.
- Škofijski pastoralni urad pripravi na osnovi župnijskih poročil **letno poročilo** o številu podpisanih zavez za posamezne župnije in skupnosti.
- Brez podpisane izjave oseba **ne sme opravljati pastoralnih dejavnosti** z otroki in ranljivimi osebami.